

UNITÁRIUS ÉLET

XII. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

1958. MÁJUS HÓ

„RESOLUTION“

Ezzel a kifejezéssel jelölik angliai unitárius testvéreink közgyűlési jegyzőkönyvükben álláspontjukat, melyet alapos előkészítés, lelkiismeretes megfontolások és minden eshetőség figyelembevételével egy-egy kérdésben végül is teljes egyetértéssel elfoglalnak.

Resolúcióként foglalom össze én is egy kis töredékét annak a hatalmas tapasztalati anyagnak, amelyet április 13.—május 2. közötti napokon gyűjtöttünk össze Ferencz József főgondnok testvéremmel együtt. Meglátogattuk a prágai unitáriusokat és a Csehszlovák Egyház vezetőit: Dr. Novák püspököt és Kovár püspököt. Résztvettünk az angol unitáriusok londoni nagygyűlésén április 15.—18. napjain. Ellátogattunk a manchesteri és az oxfordi unitárius teológiai intézetekbe. Felkerestük az I. A. R. F. Hágai Központi Irodáját. Meglátogattuk Amsterdamban és Rotterdamban a remonstrans testvéreket. Felkerestük Bernben és Zürichben a szabadelvű keresztények vezetőit. És végül 4 napot töltöttünk a svájci havasok gyönyörű világában a tudós teológus, bölcész, világhírű orvos és orgonaművészről, a nagy emberbarát Albert Schweitzerről elnevezett Intézetben, ahol most is a világ minden részéből összesereglett ifjúság — fiúk és lányok — a népek barátságát szövögetik önnönlelkükben, kölcsönösen tanulgatván egymás anvanyelvét, szokásaikat és életük sok-sok sajátos megnyilvánulását.

Valóban úgy vagyok most, hogy ha „embereknek, vagy angyaloknak nyelvén szólnék is“, akkor sem tudnám leírni az örömet és a testvéri szeretetnek azt a hatalmas kiönlését, amellyel fogadtak bennünket a csehek éppen úgy, mint az angolok és a hollandok éppen úgy mint a svájciak. Attól a pillanattól kezdve, amikor a prágai pályaudvarra befutott a vonatunk és a várakozók tömegéből, mint ha valami láthatatlan karmester intésére történne minden, körénk csoportosul Rev. Karel Haspel vezető lelkésszel az élén ottani unitárius testvéreinknek egy lelkes kis csoportja s úgy vesznek körül bennünket, mintha néhány évtizeddel ezelőtt egy családból indultunk volna el életútunkra, végig amerre csak jártunk, el egészen addig, amíg a Chur-i pálvaudvaron Prof. Hans Casparis feleségével együtt fehér kendőjüket lobogtatva — mintha most is hallanám — egyre csak azt kiáltozza utánunk: Isten velük, üdvözljük az unitárius és magyar testvéreinket, mindenütt, ahol csak megfordultunk az volt az érzésem, és ez lépésről lépésre erősödött bennem, hogy megindult a világban az emberiség történetének egyik legnagyobb folyamata. Tavaszi ébredésként, vagy mint valami szent áradat bontakozik a világ lelkében a népek barátságának gyönyörű gondolata. És ezt a gondolatot többé már nem lehet útjában feltartóztatni. Benne izzik mindazoknak a lelkiismeretében, akik nem üzleti szempontból, hanem emberhez méltó komolysággal néznek a jövőbe és iróznak még a gondolatától is annak, hogy még egyszer egy újabb háború bontsa meg a békés élet sorait s rázúdítsa az emberiségre a tűzőző mérhetetlen kín-

jait. Különösen két alkalommal láttam ennek a gondolatnak roppant erejét.

Az angliai unitáriusok már a múlt évben Birmingham városában tartott közgyűlésükön állástfoglaltak az atom és hidrogénbombákra történő kísérletek ellen. Akkor a Közgyűlés felhívással fordult a kormányhoz, hogy tartózkodjék az ezekkel a fegyverekkel való robbantási kísérletektől, arra a nagy veszélyre való tekintettel, amit ez az emberiség jövő generációjának egészségére és épségére jelent. Most a londoni Közgyűlés tárgysorozatára már úgy került ez a kérdés, hogy előzőleg lelkészek és gyülekezetek a helyi üléseiken megtárgyalták és a mostani közgyűlés Resolúció-jában már nem csak annak a 250—300 résztvevőnek a szavazata jut kifejezésre, hanem benne van a gyülekezetek álláspontja is. És micsoda határozottság, milyen szilárd meggyőződés, mekkora elszántság csendül ki a határozatukból, melyből az alábbiakat idézem:

„Az egybegyűlt lelkészek és világi delegátusok kifejezik azt a meggyőződésüket, hogy az unitárius és szabad keresztény gyülekezeteknek az a kötelessége, hogy a világot megszabadítsák az azt fojtogató félelemtől. Az atomkorszak legégetőbb problémája, a háború és béke kérdésében a béke mellett állástfoglalván, Isten és ember szolgálatában komoly elkötelezettséggel támogatják a tömegek ellenállási mozgalmát, abból a célból, hogy az a munka és az a pénz, amit ma fegyverkezésre fordítanak, a fejlődésben hátramaradt országok felsegítésére legyen felhasználható.“

Lehetetlen megihletődés nélkül nézni a jövőnek ezt a nagyszerű perspektíváját.

És valami ehhez hasonló ünnepi érzés ragyogott az arcokon azon a napon, amikor Albert Schweitzer legutóbbi nyilatkozata megjelent a napilapokban. Az angolok éppen úgy, mint a hollandok, vagy a svájciak, szinte kezükben lobogtatva az újságokat, újjongó lelkesedéssel emlegették hogy a nagy tudós újra megszólalt és most az emberi élet örök forrásához, az édesanyákhoz fellebbezett a világ legnagyobb problémájával. Fel kell tartóztatni a gonosz szándékokat. Félre kell tenni minden önző érdeket. Ma a népeknek egy a feladatuk: A testvéri barátság meleg kapcsolatát szövögetni egymásközt, le kell győzni, el kell némitani a háború gondolatát, mert az emberiség szociális fejlődésének resolúciója a béke, a szilárd, az örökké tartó béke áldott állapota kell legyen.

Unitárius és szabadelvű keresztény testvéreinkkel való találkozásunk biztatás nekünk arra, hogy az augusztusi chicagói világkongresszusunk nagy találkozója bontogassa szárnyait a lelkekben a népek barátságának, a béke hatalmas gondolatának mindent legyőző ereje és így mi ma már sokkal nagyobb bizakodással nézünk eléje ennek a világtalálkozóknak, mely a vallás erejét fogja hozzámérni a világ nagy feladataihoz.

Pethő István

Az unitáriusok viszonya az anabaptistákhoz a XVI. században

(Az áprilisi számban megjelent cikk folytatása)

De Paoliék sok mindent megtartottak a morvák tanáiból, ha a vagyonszerzést el is vetették hamarosan. Sokáig nem viselt senki közülük tisztséget az államban, nem katonáskodott, nem esküdött, egymást példaszerűen segítették, csendes békeszerető életet folytattak. A gazdagok vagyonaikat odaadták a közösségnek, egyes nemes urak felszabadították jobbágyaikat. Szigorú disciplinát vezettek be nemcsak a papokra, hanem minden egyes hívőre. Alapelvük volt: Inkább jogtalanságot elszívni, mint jogtalanságot elkövetni. A chiliasmus is fellépett náluk. Maga Paoli is írt ilyen-irányú munkát: Tractatus de regno Christi millenario címmel. Budny Simon is hasonló munkát írt, aki egyébként az antitrinitárius tanokban tovább ment Paolinál s akit ezért a többség kizárt az egyházból.

Mindezekből a tanokból a lengyelek sokat engedtek Socinus Faustus Lengyelországba érkezése után (1579), aki ezek jó részét elvetette s Rakowi Kátéjában csak az antitrinitárius tanokat fejtette ki. A gyermekkeresztelést azonban a lengyelek egészen 1660-ig, hazájukból való kiűzetésükig nem gyakorolták s csak száműzetésükben Erdélyben, Kelet-Poroszországban, Hollandiában voltak kénytelenek azt bevezetni. Wotschke végezetül megállapítja róluk, hogy az anabaptista tanaik nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy olyan mintaszerű keresztény életet folytattak. (Wotschke, i. m., 225. l.)

Ezek után áttérhetünk a magyar viszonyokra. Dávid Ferenc mit vet át ezekből a tanokból?

Kezdjük azzal, ami eddig se volt vitás, vagyis azzal, hogy Dávid Ferenc is elvetette a gyermekkeresztelést s a felnőttek keresztelésének volt a híve. Ezt a nézetet az 1569-ben kiadott De regno Christi c. műve II. részének De Paedobaptismo című 5. fejezetében nyilvánította először. Utána pedig 1570-ben kiadta a „Könyvecske az igaz Keresztényi keresztiségről” szóló munkát.

E könyv valódi anabaptista könyv, amelyet némely jámbor emberek írtak, akik utána mártíromságot

szenvettek Alsónémetországban. Wilini Sándor varsói orvos az eredeti flandriai nyelvből (valószínűleg flamand) németre fordította s így küldte el Dávid Ferencnek. Ő azután magyarra fordította s így adta ki Heltai Gáspár kolozsvári nyomdájában 1570-ben. De kiadta németül is, mint újabban kiderült s mint Pirnát Antal ezt az Irodalomtörténeti közlemények 1954. évfolyamában ismertette.

Magyar nyelven az egyetlen anabaptista mű a XVI. században irodalmunkban. A terjedelmes munkát (316 oldal) itt nem ismertethetem részletesen, mindössze néhány gondolatát, illetve érvelését a gyermekkeresztelés ellen adhatom.

A gyermekkeresztelést a szentírás alapján veti el. Szent Márk evangéliuma XVI. részében Jézus azt mondotta: Aki hiend és megkeresztelkedik, üdvözüli. Aki pedig nem hiszen, elkárhozik. Tehát úgy szerezte a keresztiséget, hogy az Evangéliumnak prédikálása és az igaz hit előtte járjon. És ezt a rendeltetést kell minden hív kereszténynek megőrizni és nincsen senkinek arra való hatalma, hogy ezt a rendeltetést megbonthatná, vagy megmásíthatná. Az apostolok is így jártak el: Cselekedetek könyve 8., 9., 10., 16., 19., 23., Pál apostol: Róma 4., Kor. 15., Koloss. 2.

Azt mondják a páfázók, hogy megfosztják a gyermekeket az üdvözüléstől, ha nem keresztelik meg őket. Erre azt felel, hogy üdvözülnek ők a Krisztus által, aki az ő halála által elvette az egész világnak bűnét. Csak mikor felnőnek a gyermekek, akkor esnek a bűnbe.

Pirnát megállapítja említett értekezésében, hogy a könyv jelentős részét foglalja el vétője az eredendő bűn dogmájával szemben. Szerinte a megokolás teológiai: Krisztus halálával szüntette meg Ádám bűnének hatását s megváltotta az emberiséget — de a gondolat maga jellegzetesen humanista: az ember tiszta s a lét nem bűn.

Botár Imre

A NÉPEK BARÁTSÁGÁÉRT

száll síkra egész népünk, életének minden megnyilvánulásával, munkájával, egy boldogabb jövőt építő alkotó tevékenységének erejével. Mi sem maradhatunk ki azoknak a sorából, akik ezt a legtisztább emberi gondolatot képviselik és hangsúlyozzák. Ha a népek közötti barátság eszméjéről van szó, akkor lángra lobban a lelkünk, megerősödünk öntudatban és érezzük, hogy ezen a téren mi is sokat tehetünk. értékes, komoly munkát végezhetünk, szavunknak súlya, ereje van.

Vitathatatlan tény, hogy a mai modern szabadelvű kereszténység táborának teológiai, világnézeti, erkölcsi eszméi abban a vallásos humanizmusban gyökereznek, amelyek Schweitzer Albert személyiségétől elválaszthatatlanok. Schweitzer Albert egész teológiai, erkölcsi, világnézeti és művészeti álláspontjának és tanításainak lényegét „az élettel szembeni feltétlen tisztelet” elve határozza meg. Ezt az elvet képviselni, élő valósággá formálni csak úgy lehet, miként azt Schweitzer is teszi: cselekedetekkel. Ennek jegyében ment el Afrika legmostohább körülmények között élő népeihez, kereste fel a gyarmati elnyomás alatt élő embertestvéreit és félelemnélkül gyógyítva leprásokat és álmokórosokat is, mutatott utat azt illetően, hogy a népek közötti barátság gondolatát egyetlen egy ember önzetlen, humánus cselekedetével hogy tudja úgy szolgálni, hogy annak hatása és erkölcsi súlya világviszonylatban is jelentős legyen. Milyen felemelő tudat számunkra, hogy a népek közötti barátság hónapjában e gondolatért való nemes harcra buzdíthatjuk a szabadelvű kereszténység táborához tartozó különböző orszá-

gokban élő testvéreinket. Szavunk elér Indiáig és a Brahma Samaj képviselőin keresztül hallhatóvá válik ott, ahol egykor Ghandi, Rabindranath Tagore és Amiya Chakravarti békét, haladást és emberséget sugárzó szelleme jelölt utat és ahol ma élő testvéreik az ő szellemükben tovább küzdenek ugyanazokért az eszmékért, ugyanazért a hitért, amely testvéreinek vallja Amerikában és Angliában Franklin Benjámin, Emmerson, Parkert, Martineaut, Priestlyt; a ma élők közül pedig Fosdickot, Paul Robeson és sokan másokat a világ minden tájáról, a különféle népek számottevő képviselői közül. Öröm számunkra, hogy az 1958 nyarán Chicagóban összeülő XVI-ik kongresszusa a világ szabadelvű keresztény táborának, élvonalba helyezte azokat az eszméket és gondolatokat, amelyek egyetemesen emberiek s amelyeknek megoldásához a mi magyar egyházunk munkájára és hozzájárulására is számíthatunk. Öröm számunkra az is, hogy az angol unitáriusok ez évi nagygyűlésén résztvehetett egyházunk küldöttsége s a népek közötti barátság jegyében elmondhatták álláspontunkat, üzenetünket és magukkal hozhatták az ott élő testvéreink köszöntését és azt a határozatot, amely a nukleáris fegyverekkel való kísérletek haladéktalan beszüntetése mellett száll síkra.

Mi pedig a népek közötti barátság hónapjában nem szününk meg itthon sem imádkozni és dolgozni, hogy az emberiség haladását és békés fejlődését szolgáló élet e földön mindenütt kiteljesedjék a jó akaratú emberek és népek között.

R. Filep Imre

AZ EVANGÉLIUM FÉNYÉNÉL...

„És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel és kezdének szólni más nyelveken, amint a lélek adta nekik szólniok.” Ap. Csel. 2. r. 4 v.

A szentlélek erejének vétele után lettek alkalmasak a tanítványok a keresztyénység eszméinek hatalmas erővel való megszólaltatására s ez maga volt a tett, a cselekedet, a jósnak és szeretetnek a gyakorlása. Az első keresztyén gyülekezet tagjai is magukban érezték ennek a szent isteni léleknek mozdító, serkentő erejét s ezért volt ez a gyülekezet valódiában, lényegében, tartalmában, életgyakorlatában, emberekhez való viszonyában, benső áhitatában és istenismeretében keresztyén, tehát minden tekintetben egyakaratú. A keresztyén szellemhez, az evangéliumi élethez úgy hozzátartozik a szentlélek, mint a gyümölcs a fához. Enélkül glosszákat zenghetünk hitünk erejéről. Isten iránti hálánkról, a lélek halhatatlanságáról és örökkévalóságáról amennyit akarunk, azonban ez csak elmélet lesz és semmi más. A szentlélek ereje által épül belénk az evangélium szelleme, a keresztyénység lényege, a jézusi élet példaadó ereje s válunk mi emberek nagyon valóságosan, szemmel láthatóan, szívvel-lellekkel tapasztalhatóan keresztyénekké, ennek nyomán keletkeznek a tettek: csak így tudunk sirni a sírökkel és örvendezni az örvendezőkkel s ezáltal válik a mi beszédünk az igazság kifejezésének tartós eszközzé. A szentlélek a valóban keresztyén életnek nagyon reális, rendkívül komoly, hallatlanul boldogító és örömmel eltöltő része. A szentlélek ereje pedig apránként, rendre-rendre, szívós munka nyomán, nagy igyekezet által, a jó szándék következtében tölti el emberségünket. Nem hull égi mannaként, munkánt s erőfeszítésünk nélkül, ölünkbe. A szentlélek kitöltetése nincs egyetlen fix időponthoz kötve, mert az egy állandóan működő isteni erő. Amikor az apostolok vették, egy új szellemben fogant élet gyakorlására váltak általa képessé. Azóta is, valahányszor elsötétül tekintetünk elől a mi mai életünknek korszerű szolgálata, mindenkor Isten szent lelkének ereje után áhítunk. Az első pünkösdi új isteni erőnek, új isteni áldásnak és segedelemnek a szétáradását, kiömlését jelenti. Először a tanítványok vették, mert ők voltak alkalmasak ennek vételére. Különben is jele ez annak, hogy most már minden embernek kijár. Pünkösdi a múlt, a jelen és a jövő nagy feladatait tárja az emberiség elé s figyelmeztet az apostolok cselekedeteinek megismertetése által is arra, hogy mi mai emberek még nagyon messze vagyunk attól, hogy belső tartalmunkban, igazi lényegünkben keresztyéneknek mondhatnók magunkat, vagyis képesek volnánk felfogni küldetésünk egész súlvát. Amíg tehát például karácsony, vagy nagypéntek és húsvét a múltba mutat, a múltnak egy-egy nagy eseményére figyelmeztet, addig a szentlélek kitöltetésének pünkösdi ünnepe, a múltból elindulva a mindenkor jelen nagy feladatainak hangsúlyozásával s az ezek betöltéséhez szükséges erők forrásához való elvezetéssel, a jövőbe mutat s hogy milyennek kell lennie a jövőnek, az Apostolok Cselekedeteinek írója mesteri ecsettel elénkbe is állítja a nyelveken való beszéd grandiózus képében, az apostolok lelki átéléseként. Azt jelenti ez, hogy az apostolok lelkében megelevenedik a távoli jövő képe s ők látják, hogy bármely nyelven beszéljen is valaki ebben a távoli jövőben, egytől-egyig mind megérti az evangélium szellemét, tartalmát, elkötelező voltát: megismeri a maga életének előremozdító erőt, mert felvette magába Isten szent lelkének erejét.

A szentlélek erejével mi is töltjük el magunkat, Atyámfiai! Szellemi fegyverzet ez számunkra: — a léleknek s a világosságra törekvő emberi szellemnek az erejét jelenti. Áldott kötelék a mi teremtető jó Atyánk és emberi életünk között.

Bencze Márton

Dr. Iván László emlékezete

Húsz éve immár, hogy egy ragyogó májusi napon sirba hanyatlott törékeny teste, s a virágerdővel borított hantok fölött elhangzott a megrendítő szó: „Elvégeztetett”. Dr. Iván László lelkes-vallásos, ifjúságunk akkori igazi lelki barátja, vezetője, eszményi nevelője volt, akire tanítványai — egyházunknak középkorú tagjai, — e napokban hálás, könnyes lélekkel emlékeznek. Hivatott egyháztörténelmi író tollára vár a méltó feladat, hogy Iván Lászlónak, a nevelőnek, az egyházi írónak helyét kijelölje egyetemes unitárius szellemi életünk értékrendjében.

Kevés olyan gondolkodó fő volt mint ő, aki a köznap élet útvesztőiben egy magasabb, eszményi világ törvényeire függesztett tekintettel is felismerte azoknak a mélyreható szociális feladatoknak a jelentőségét és végrehajtásuk sürgős szükségességét, amelyek egyes nyugati társadalmakban még ma is megoldatlan kérdésekként jelentkeznek. Meggyőződéséül hirdette, hogy az örökkévalóság gondolatába vetett hit elválaszthatatlanul mély összefüggésben áll az emberi felelősségvállalás kérdésével is. A felelősséget vállaló ember tehát az örökkévalóság törvényei szerint élő ember is. Iván László megnyilatkozásában hangsúlyozta: az egyházi, társadalmi és nemzeti közösség életében is csak a hivatástudat mélyes forrásaiból táplálkozó, felelősséget vállaló férfiak lehetnek igazi vezetők. Lelkében kell a mi világunknak is megújulnia, — akkor igazságosabb, szociálisabb élet lesz ebben a hazában, — hirdette.

Mélyesen evangéliumi egyház és gyökerében szocialista állam.

Ez volt Iván László gondolatrendszerének kettős alapköve, melyet az ifjúság lelkében akart megépíteni.

„Számunkra a keresztyén élet legfőbb értelmének, az önzés legyőzésének és az áldozatos élet diadalának nagy és szent jelképe!”

Ez a gyönyörű gondolata — sírkövének felirata, — rövidre szabott életének summája, egyben szellemi végrendelete is, amely — két évtized távolán keresztül is, ma is az evangélium elegyített tiszta hangjait, biztató szavát csendíti felénk.

(ny. g.)

BERTA NÉNI

Özv. K. Kiss Jenőné meghalt. Örökre eltávozott körünkől a kedves, jó „Berta néni”. Így szólítottuk, így tiszteltük, emlegettük egymás között. Voltak, akik talán csak ezen a néven ismerték, annyira az unitárius közösségé volt, olyan szorosan a mi „nagy családjunk”-hoz tartozott, mint édesanyánk, vagy szerető szívű gondos jó nénénk. Női társadalmunk egykori szövetségének annak idején vezetője, később a Nők Bibliakörének lett egyik legtevékenyebb tagja: éneket vezet, előadásokat, felolvasásokat tart, közérdekű kezdeményezéseivel minden nemes mozgalom élére áll, s azok sikerét — mint pl. a Nagy Ignác u. templomunk orgonájának helyreállítását —, jelentős anyagi hozzájárulással igyekezett biztosítani.

Búcsúztatása nagy részvét mellett ment végbe a Farkasréti temetőben. Földi maradványait elhamvasztották és hamvait óhajlására Felsőrákosra, a családi sírbolba szállítják.

Emlékét szívünkben őrizzük.

(ny. g.)

Kedves Olvasóinknak Istentől áldott és boldog pünkösdi ünnepeket kívánunk!

Minden egyes helyen, ahol pünkösdi ünnepén istentiszteletet tartunk, úrvacsorát is osztunk

Gyülekezeteink életéből

A Dunántúli Szórványegyházközségünkben az esperesi vizsgálatot március 23-án tartotta a Vizsgálószék. Ez alkalomból ünnepi istentisztelet volt a gyülekezetben. A szószéki szolgálatot R. Filep Imre egyházköri főjegyző végezte. Főtisztelendő Pethő István püspöki helynök úr vezette le a szokásos vizsgálószéki közgyűlést, melynek során felmérte és számbavette a gyülekezet problémáit, szükségleteit, különös tekintettel arra, hogy Szolga Ferenc lelkész halálával a pásztori szolgálatban változás állott be.

A Főtisztelendő úr még két napig maradt a polgárdi gyülekezetben, mivel az éppen elhalálozott Berki János, egykori gondnok, temetésére a gyászoló család őt kérte fel. Szabad idejében több családot meglátogatott, elbeszélgetve velük a tőle megszokott közvetlenséggel.

A Pestszentlőrinci egyházközségünkben az esperesi vizsgálószék március 30-án, virágvasárnapján végezte a szokásos évi munkáját. Az ünnepi istentiszteleten Pethő István püspöki helynök atyánk fia szolgált. A közgyűlésen, melyen Ferencz József főgondnok úr is részt vett, a vizsgálószék a gyülekezettel együtt vitatta meg a templom renováltatásának nagy gondját. A gyülekezet részéről elhangzott hozzászólások, valamint a vizsgálószék által megígért támogatás azt mutatta, hogy a teljes összhangban és megértésben lezajlott közgyűlés az egyházépítés nagy ügyét szolgálta.

Lőrincen különben minden hónap első vasárnapján megtartják a gyülekezeti evangélizációkat. Az áprilisban Dr. Gyulai Zoltán Kossuth-díjas professzor tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást „Kína bölcsészete és Konfucius” címen. A május 4-iki evangélizációt az édesanyák emlékének szentelték, melyen Győrfi István budapesti lelkész evangélizációja után a gyermekistentisztelet növendékei anyáknapra műsort adtak.

Az egyházközségben már korábban megindult a konfirmáció előkészítés s pünkösd ünnepén az Állami Lakótelepi templomunkban 22 unitárius ifjú készül hitet tenni egyháza iránti szeretetéről és hithűségéről.

Május 2-án kísértük el utolsó útjára, nagy részvét mellett, Liksey Dénes pesterzsébeti presbiter atyánkfiát, a rákoskeresztúri temetőben. Egyike volt a leg-hűségesebb lemplombajáró presbiternek. Emlékét szeretettel őrizzük szívünkben.

A kocsordi egyházközségünkben május 11-én konfirmáció volt a zsúfolásig megtelt templomban, gyönyörű virágdíszben, ünnepélyes külsőségek között, lelkes gyülekezet színe előtt. Előimát Kiss Mária, egyházközségi pénztárnokunk konfirmáló leánya mondott. A Káté kikérdezése során a konfirmáló növendékek bizonyosságot tettek arról, hogy szorgalmasan és lekiismeretesen készültek erre a nagy napra. A lelkész ünnepi beszéde és úrvacsorai ágendája után bensőséges megilletődéssel részesültek első ízben az úrvacsora szent jegyeiben. Az utóimát Jakab Zoltán mondotta. Úrvacsorai kenyeret Szabó Gyula, bort pedig Bakos Zsigmond adományozott. Ez alkalommal Jakab Borbála, Bakos Julianna, Bakos Erzsébet, Cseppentő Erzsébet, Kiss Mária, Jakab Zoltán, Szabó Attila és Jakab Á. Sándor konfirmáló növendékek léptek a gyülekezet öntudatos tagjainak a sorába. A növendékek hálájuk emlékeképpen az úrasztalára szép virágvázákat és csipketerítőt ajándékoztak. A konfirmáció után lelkész, az egyházközségi előjárósággal együtt ünnepélyesen is a gyülekezet felnőtt tagjai közé fogadta a konfirmáló ifjakat.

Május 3-án az Ajtai család örömnövepét ült; Ajtai János templomi esküvőjét tartotta ezen a napon.

Torockón a húsvét utáni vasárnap iktatták be Nagy József fiatal lelképásztort állásába. A beiktató ünnepélyen az egyházi főhatóság részéről jelen volt dr. Kiss Elek püspök, dr. Kovács Lajos egyházi főjegyző, teológiai professzor és Péterffy Gyula zenetanár. Vasárnap

délelőtt a templomot zsúfolásig megtöltötte a hívek serege, akik közül kiváltak a színpompás torockói népviseletbe öltözött leányok és legények. A Püspök úr beiktató beszéde után az új lelkészt dr. Kovács Lajos főjegyző, Gál Gyula torockószentgyörgyi lelkész, valamint a szentgyörgyi ref. lelkész üdvözölték. A torockói gyülekezet részéről Ekárt István gondnok — átadva a templom és a parókia kulcsait is. Ekárt Istvánné Kriza Sára, majd pedig egy leány és egy legény köszöntötték virágcsokor kíséretében. A körispataki eklézsia, ahonnan Nagy József Torockóra jött, szintén elküldötte követét a beiktatásra. A templomi ünnepségek után, amely bensőségességében és áhítatában olyan megragadó volt és olyan felemelő, hogy soha el nem fogom felejteni, a parókian közepébe gyűltünk össze, ahol népviseletben szolgáltak fel a torockói asszonyok és leányok. Gazdag lelki élményekkel tértem vissza családommal ősi szülőföldemről, ahol áthatotta lelkemet az őszinte szeretet ereje a mi jó Atyánk és dolgozó népünk iránt.

Zsakó István pesterzsébeti presbiter.

A Szovjetunióban járt magyar egyházi személyek május 13-án sajtótájékoztató keretében számoltak be tapasztalataikról. Ezen mondotta Hamvas Endre csanádi püspök: A litvánok meleg szavakkal juttatták kifejezésre, hogy a magyarok rokonainak tartják magukat. Ennek bizonyítására nem kis büszkeséggel vették el a magyar egyházi küldöttséget a Vilna melletti Békés-dombra. Békés Gáspár van ide eltemetve, aki unitárius lévén, nem volt eltemethető a kath. temetőben. Báthory István lengyel király azonban, akinek hadvezére volt Békés Gáspár, az iránta való megbecsülése kifejezésekként egy Vilna melletti dombon temetette el. Ezt a dombot ma is Békés-dombnak nevezik s a litvánok tudják miért. Egyházunk részéről Pethő István püspöki helynök és Bencze Márton lelkész vettek részt a sajtótájékoztatón.

Kriza János, orosz népdalok fordítója

Lapunk egyik régebbi számában már megemlékeztünk arról, hogy Brassai Sámuel volt az első, aki orosz eredetiből prózát fordított magyarra. Említést tettünk dr. Mikó Imre kolozsvári tanár újabb tanulmányáról, mely „Az orosz irodalom első magyar tolmácsolói Erdélyben” címen a kolozsvári Bolyai Egyetem folyóiratában fog a közeljövőben megjelenni.

E tanulmány adatai alapján, a szerző szívességéből már most a következő érdekes unitárius vonatkozásra mutathatunk rá. Kriza János, későbbi unitárius püspök, a Vadrózsák ismert gyűjtője és kiadója, már fiatal tanár korában, 1841-ben a kolozsvári unitárius diákok „Remény” című könyvében és a „Nemzeti Társalkodó” című lapban német közvetítéssel orosz verseket, népdalokat fordít és ad közre. E versek közül néhányat dr. Mikó tanulmánya újból közöl.

Olvasóink érdeklődésére tarthat számot, hogy az orosz irodalom első erdélyi tolmácsolói között a legelső a versfordításban Kriza János, a prózában, Brassai Sámuel, mindketten egyházunk egykoron vezető szellemei. Haladó szellemű hagyományukat őrizni és a jelenben is megvalósítani mindannyiunk kötelessége.

Ferencz József

Szederjessy Tibor, brikett, kőszén, kokszt és tüzfű. Budapest, VIII., József u. 3. sz. Telefon: 127-972.

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos a Magyarországi Unitárius Egyházkör Felelős szerkesztő és kiadó: Pethő István.

Évi előfizetési díja 12 forint.

Budapest, IX., Högyes Endre utca 3.

Táv: 137-186, Csekk: 50 561.

Zrínyi Nyomda, Budapest. — Felelős: Bolgár Imre.